YAYIN NO : 1

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
DARPHANE VE DAMGA MATBAASI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1995 YILI HATIRA PARALARI

İSTANBUL
1995

TC

SUNUŞ

Darphane yaklaşık 600 yıldır Osmanlı ve Türk toplumunun hizmetinde tarihi bir kamu kurumudur. Darphane, kuruluş ve görevleriyle ilgili yasal düzenlemeler uyarınca madeni para ve altın üretimlerinin yanı sıra "madeni hatıra paralar" basmak ve dağıtmak yetkisindedir. Kurum, 1960 yılından bu yana hatıra madeni para üretmektedir. Bu işlevle kültür, bilim ve sanat konularında Ulusal ve Evrensel değerleri yeni kuşaklara öğretmek ve onları bilinçlendirmek amaçlanmıştır. Böylece gençler tarih ve günceli bilimsel ve çağdaş yorumlarıyla özümseyebileceklerdir.

Bu bağlamda her yıl birçok hatıra para basılmakta ve kamuoyuna sunulmaktadır. Darphane, yapılan çalışmaların toplumumuzun her kesimine sağlıklı ve hızlı biçimde ulaşabilmesi için 1995 yılından başlayarak hatıra para kitapçığı düzenlemiş bulunmaktadır.

Sınırlı olanaklarla ve amatörce hazırlanan bu kitapçığın topluma, konunun uzmanlarına ve özellikle genç kuşaklara yararlı olacağı umulmaktadır. İlk kez yapılan böylesi çalışma, geçmiş yılları da kapsayacak biçimde her yıl yayımlanacaktır.

Yılın son çeyreğinde ve sınırlı olanaklarla ana hizmetlerinin yanı sıra özel çabalarıyla bu derlemeyi hazırlayan çalışma arkadaşlarımı ve kitapta yer alan hatıra paraların her aşamadaki üretimine katkıda bulunan personeli kutluyor, başarılarının sürmesini diliyorum.

Saygılarımla,

Raif BAKOVA
Genel Müdür

İÇİNDEKİLER

1994 DÜNYA FUTBOL KUPASI HATIRA PARALARI

Hatıra paralar, 1994 yılında Amerika'da gerçekleştirilen Dünya Futbol Şampiyonası finalleri anısına 2 ayrı desende hazırlanmıştır.

17.6.1994 tarihinde tedavüle verilen paralar, uluslararası para programı düzenleyen Paramount International Coin Corporation Firması ile Darphane arasında yapılan anlaşma çerçevesinde öncelikle yurtdışı için basılmış daha sonra Türkiye'de de satışa sunulmuştur.

Paralardan birinde desen olarak Amerika'nın Özgürlük Anıtı, (Statue of Liberty - No. 1), diğerinde ise San Francisco kentindeki (Golden Gate Bridge - No. 2) köprü kullanılmıştır. Proof olarak basılan paralardan köprü desenli olan ayrıca parlak (No. 3) olarak da basılmış, yurtiçi ve yurtdışında satışa sunulmuştur.

Kalıp çalışmaları heykeltraş Suat ÖZYÖNÜM tarafından gerçekleştirilen paraların diğer özellikleri aşağıdaki gibidir.

		1 No	2 No	3 No
Nominal Değeri	:	50.000 LİRA	50.000 LİRA	50.000 LİRA
Metali	:	925 Ayar Gümüş	925 Ayar Gümüş	925 Ayar Gümüş
Ağırlığı	:	23.33 gr.	23.33 gr.	23.33 gr.
Çapı	:	38.61 mm.	38.61 mm.	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı	Tırtıllı	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)	Özel Baskı (Proof)	Özel Baskı (Parlak)
Baskı Adedi	:	20.000	20.000	1.000
- Yurtdışı	:	(16.000)	(16.000)	(800)
- Yurtiçi	:	(4.000)	(4.000)	(200)
Tedavül Süresi	:	17.6.1994 17.6.1995	17.6.1994 17.6.1995	17.6.1994 17.6.1995

ULUSLARARASI OLİMPİYAT KOMİTESİ 100. YIL HATIRA PARASI

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin 100. yılı anısına basılan ve 13 Temmuz 1994 tarihinde tedavüle verilen hatıra paranın kalıp çalışmaları gravür sanatçısı Engin AKARSLAN tarafından gerçekleştirilmiştir. Paranın diğer özellikleri aşağıdaki gibidir.

Nominal Değeri	:	50.000 LİRA
Metali	:	925 Ayar Gümüş
Ağırlığı	:	23.33 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	5.000
Tedavül Süresi	:	13.7.1994 - 13.7.1995

ÇAYKOVSKİ HATIRA PARASI

Ünlü Rus besteci Pyotr İlyiç ÇAYKOVSKİ'nin (1840-1893) ölümünün 100. yılı anısına çıkarılan hatıra para 13 Temmuz 1994 tarihinde tedavüle verilmiştir. Desen ve kalıp çalışmaları heykeltraş Hakkı Baha ÇAVUŞGİL tarafından gerçekleştirilen paranın özellikleri aşağıda verilmiştir.

Nominal Değeri	:	50.000 LİRA
Metali	:	925 Ayar Gümüş
Ağırlığı	:	23.33 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	5.000
Tedavül Süresi	:	13.7.1994 - 13.7.1995

GAP HATIRA PARASI

Cumhuriyet tarihinin en büyük projelerinden biri olan Güneydoğu Anadolu Projesi'nin önemli aşamalarından Harran Ovası'na su bırakılması anısına altın hatıra para hazırlanmıştır. 9 Kasım 1994 tarihinde tedavüle verilen paranın desen ve kalıp çalışmalarını heykeltraş Hakkı Baha ÇAVUŞGİL yapmıştır. Diğer özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

Nominal Değeri	:	500.000 LİRA
Metali	:	22 Ayar Altın
Ağırlığı	:	7.216 gr.
Çapı	:	22 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	1.500
Tedavül Süresi	:	9.11.1994 - 9.11.1995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NİN 75. YILI HATIRA PARALARI

TBMM'nin açılışının 75. yılı kutlamaları çerçevesinde basılan altın ve gümüş hatıra paralar 27 Nisan 1995 tarihinde tedavüle verilmiştir. Desen ve kalıp çalışmaları heykeltraş Suat ÖZYÖNÜM tarafından yapılan paraların diğer özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

Nominal Değeri	:	500.000 LİRA	50.000 LİRA
Metali	:	22 Ayar Altın	925 Ayar Gümüş
Ağırlığı	:	7.216 gr.	23.33 gr.
Çapı	:	22 mm.	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	1.000	10.000
Tedavül Süresi	:	27.4.1995 - 27.4.1996	27.4.1995 - 27.4.1996

POLİS TEŞKİLATI'NIN 150. YILI HATIRA PARASI

Polis Teşkilatı'nın kuruluşunun 150. yılı kutlamalarına katkıda bulunmak amacıyla çıkarılan hatıra para 27 Nisan 1995 tarihinde tedavüle verilmiştir. Kalıp çalışmaları heykeltraş Suat ÖZYÖNÜM tarafından yapılan paranın diğer özellikleri aşağıdaki gibidir.

Nominal Değeri	:	50.000 LİRA
Metali	:	925 Ayar Gümüş
Ağırlığı	:	23.33 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	10.000
Tedavül Süresi	:	27.4.1995 - 27.4.1996

İSTANBUL ALTIN BORSASI HATIRA PARASI

İstanbul Altın Borsası'nın açılışı anısına çıkarılan para 26 Temmuz 1995 tarihinde tedavüle verilmiştir. Kalıp çalışmaları heykeltraş Suat ÖZYÖNÜM tarafından gerçekleştirilen paranın diğer özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

Nominal Değeri	:	500.000 LİRA
Metali	:	22 Ayar Altın
Ağırlığı	:	7.216 gr.
Çapı	:	22 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	1.000
Tedavül Süresi	:	26.7.1995 - 26.7.1996

DOĞAL HAYATI KORUMA HATIRA PARA SERİSİ ÇERÇEVESİNDE ÇIKARILAN HATIRA PARALAR

Doğal hayatı koruma çalışmalarına bir katkı olmak üzere Genel Müdürlüğümüz'ce Hatıra Para Programı düzenlenmiştir. Bu program çerçevesinde ve Doğal Hayatı Koruma Derneği ile işbirliği içerisinde her yıl iki adet nesli tükenmekte olan canlı cinsi olmak üzere beş yıl içinde on çeşit hatıra para üretilecektir.

Bu yıl Kelaynak ve Caretta caretta (deniz kaplumbağası) olmak üzere iki çeşit hatıra para basımı gerçekleştirilmiştir.

KELAYNAK (BALD IBIS) HATIRA PARASI

Kelaynaklar, dünyada soyu tehdit altında olan kuş türlerindendir. 17. yüzyıl ortalarında iklim değişikliği ve aşırı avlanma nedeniyle Avrupa'dan yok olmuşlardır. Son yıllara kadar yalnızca Türkiye ve Afrika'nın bazı bölgelerinde yaşayan Kelaynaklar Türkiye'de de yok olmak üzeredir.

Şanlı Urfa'nın Birecik kasabası dolaylarında yaşayan ve kışı Kuzeydoğu Afrika'da geçiren kelaynaklar, Türkiye'de yapılan aşırı tarımsal ilaçlama nedeniyle yok olmak tehlikesiyle karşı karşıya kalmışlardır.

Dünya Doğa Vakfı tarafından planlanan bir proje çerçevesinde kurulan doğa istasyonu ile kelaynakların koruma ve üretilmesine çalışılmaktadır.

Darphanemiz; uluslararası para programı düzenleyen MDM Münzhandelsgesellschaft mbH Deutsche Münze Firması ile yapılan anlaşma çerçevesinde, Türkiye'nin önemli doğal zenginliklerinden olan ve soyu tükenen canlıların simgesi haline gelen kelaynak kuşunun hatırlanması amacıyla Doğal Hayatı Koruma Hatıra Para Serisi'ne kelaynak kuşu ile başlamıştır.

27 Nisan 1995 tarihinde tedavüle verilen, kalıp çalışmalarını heykeltraş Suat ÖZYÖNÜM'ün yaptığı paranın diğer özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

Nominal Değeri	:	50.000 LİRA
Metali	:	925 Ayar Gümüş
Ağırlığı	:	31.47 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	10.000
- Yurtdışı	:	(8.000)
- Yurtiçi	:	(2.000)
Tedavül Süresi	:	27.4.1995 - 27.4.1996

CARETTA CARETTA HATIRA PARALARI

Akdeniz kıyılarımızda yaşayan iki tür deniz kaplumbağasından biri olan caretta caretta'lar nesli tehlike altında olan canlılar listesinde yer almaktadır. Şu anda Akdeniz'deki en büyük caretta caretta nüfusu kıyılarımızda yaşamaktadır.

Dalyan İztuzu sahillerinde yaz aylarında yumurtalarını bırakan caretta caretta'lar, koruma çalışmalarına ağırlık verilmesiyle bu yöremize gelen turistler için de ilgi kaynağı olmaya başlamışlardır.

Doğal Hayatı Koruma Hatıra Para Serisi'nin ikinci hatıra parası ola-

rak çıkarılan, desen ve kalıp çalışmaları heykeltraş Suat ÖZYÖNÜM tarafından gerçekleştirilen ve 10 Kasım 1995 tarihinde tedavüle verilen paraların diğer özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

Nominal Değeri	:	50.000 LİRA	50.000 LİRA
Metali	:	925 Ayar Gümüş	Prinç
Ağırlığı	:	23.33 gr.	23.33 gr.
Çapı	:	38.61 mm.	38.61 mm.
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)	Okside
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı	Tırtıllı
Baskı Adedi	:	15.000	10.000
Tedavül Süresi	:	10.11.1995 10.11.1996	10.11.1995 10.11.1996

PİRİ REİS HATIRA PARALARI

Türk denizcilik tarihinde büyük yeri olan Piri Reis (1465-70 - 1554) denizciliği yanında iyi bir gözlemci ve bilim adamıdır. Gözlem ve incelemelerine dayanan bir deniz kılavuzunun yazarı, iki dünya haritasının kartoğrafıdır. Bilimsel eserleri ile yaşadığı devrin coğrafi konularını aydınlatmış, bugün kü Amerika'nın en eski coğrafi durumuna uygun haritayı çizmiştir.

Piri Reis'in hayatı "KÖKE" denilen kalyon tipi gemilerde geçmiştir. Bu nedenle, büyük denizcimizin hayatı anısına çıkarılan paralarda desen olarak Köke kullanılmıştır. Desen ve kalıp çalışmaları Heykeltraş Hakkı Baha ÇAVUŞGİL tarafından yapılmıştır. Köke'ler ilk olarak II. Sultan Beyazıt (1481-1512) zamanında yaptırılmıştır. Uzunluğu 14 m, genişliği 21 m., ağırlığı 2500 ton olan Köke'ler 6 direkli, 8 yelkenlidir. Özellikle yelkenle hareket eden Köke'lerin ayrıca her iki tarafında 25'er kürek mevcuttu.

10 Kasım 1995 tarihinde tedavüle verilen paralardan gümüş hatıra para; uluslararası para programı düzenleyen MDM Münzhandelsgesellschaft mbH Deutsche Münze Firması ile Darphane arasında yapılan sözleşme çerçevesinde basılmıştır.

Paraların özellikleri aşağıdaki gibidir.

Nominal Değeri	:	500.000 LİRA	50.000 LİRA
Metali	:	22 Ayar Altın	925 Ayar Gümüş
Ağırlığı	:	7.216 gr.	31.47 gr.
Çapı	:	22 mm.	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	1.000	15.000
- Yurtdışı	:	-	(13.000)
- Yurtiçi	:	1.000	(2.000)
Tedavül Süresi	:	10.11.1995	10.11.1995
		10.11.1996	10.11.1996

FAO 50. YIL HATIRA PARASI

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün kuruluşunun 50. yılı anısına basılan hatıra paranın desen ve kalıpları heykeltraş Hakkı Baha ÇAVUŞGİL tarafından yapılmıştır.

10 Kasım 1995 tarihinde tedavüle çıkarılan paranın diğer özellikleri aşağıda verilmiştir.

Nominal Değeri	:	50.000 LİRA
Metali	:	925 Ayar Gümüş
Ağırlığı	:	23.33 gr.
Çapı	:	38.61 mm.
Kenar Özelliği	:	Tırtıllı
Baskı Özelliği	:	Özel Baskı (Proof)
Baskı Adedi	:	15.000
Tedavül Süresi	:	10.11.1995 - 10.11.1996

Hatıra Paralar için Başvuru Adresi

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü
Koleksiyon Servisi
80776 Beşiktaş - İstanbul

Tel: 90 (0212) 274 98 10 (4 hat)
90 (0212) 275 09 50 (7 hat)
Fax: 90 (0212) 266 75 48

BİLGİ FORMU

SATIŞI SÜREN HATIRA PARALARIN BEDELLERİ

TBMM'nin 75.Yılı Hatıra Paraları,	**Altın**	:	5.000.000,-TL.
TBMM'nin 75.Yılı Hatıra Paraları,	**Gümüş**	:	400.000,-TL.
Polis Teşkilatı'nın 150.Yılı Hatıra Parası,	**Gümüş**	:	400.000,-TL.
İstanbul Altın Borsası Hatıra Parası,	**Altın**	:	5.000.000,-TL.
Kelaynak (Bald Ibıs) Hatıra Parası,	**Gümüş**	:	500.000,-TL.
Caretta Caretta Hatıra Paraları,	**Gümüş**	:	400.000,-TL.
Caretta Caretta Hatıra Paraları,	**Prinç**	:	300.000,-TL.
Piri Reis Hatıra Paraları,	**Altın**	:	5.000.000,-TL.
Piri Reis Hatıra Paraları,	**Gümüş**	:	500.000,-TL.
FAO 50.Yıl Hatıra Parası,	**Gümüş**	:	400.000,-TL.

Başvuru, Bilgi ve Satınalma için:

DARPHANE VE DAMGA MATBAASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Koleksiyon Servisi
80776 Beşiktaş/İstanbul

Tel : 90 0212 275 09 50 (7 hat)
90 0212 274 98 10 (3 hat)
Fax : 90 0212 266 75 48

T.C. Ziraat Bankası (İstanbul) Beşiktaş Şubesi 30423-54 sayılı hesabımıza Hatıra Para Değeri + PTT Kıymetli Koli Ücreti'nin gönderildiğini gösteren bir yazı ile başvurduğunuzda paralarınız PTT ile adresinize gönderilecektir.